

Kulturni

LISTI

O B Č I N E Š O Š T A N J

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXIII
ŠT. 7/8
29. AVUGUST 2019

Kulturni paberki

Deževna Ana uspela

Prva sredi v juliju je že vrsto let namenjena Ani Desetnici, mednarodnemu festivalu pouličnih gledališč. Žal jo je letos motil dež, tako da sta predstavi potekali na dveh lokacijah. Prva predstava »Springtime« v izvedbi dveh nizozemskih umetnikov, ki sta bila z vzmetmi pritrjena na jekleno konstrukcijo, je bila spektakularna vizualna predstava, ki je navdušila gledalce v kulturnem domu, kamor so se umaknili pred dežjem.

Druga je potekala zunaj, prizorišče pa sta vedrili in nasmejali dve »Policajki«, mladi umetnici iz Španije. Suzana in Venesa sta imeli močan cilj – zaščititi ljudi in ohranjati red in disciplino. Četudi s čudnimi metodami, ki so prisotne dobrega nasmejale.

Res škoda, da je vreme redčilo gledalce. Tokrat sta bili obe predstavi taki, kot bi si jih ljubitelji dogajanja na ulici lahko samo želeli.

Foto Nace Serdinšek

Foto Nace Serdinšek

Foto Nace Serdinšek

Foto Nace Serdinšek

MILOJKA B. KOMPREJ

Tisto Pesje, ki ga ni več

27. junija 2019 je bila v Podhodu Pesje na vroč soparen popoldan odprta razstava z naslovom »Tisto Pesje, ki ga ni več«. Zaradi vročine se je uradni del otvoritve pričel kar v hladnem železniškem podhodu.

Avtor razstave, muzejski svetnik Damjan Kljajič, je s pomočjo nekdanjih preseljencev zbral precej slikovnega materiala, s katerim je napolnil galerijo v Podhodu. Stene krasijo fotografije nekdanjih domačij in kasnejših ruševin ter fotografije s takratnimi krajani in obeleženimi dogodki. Na

fotografijah je moč videti tudi gradnjo premogovniških objektov in zemljevid nekdanje vasi z označenimi lokacijami domačij v primerjavi s sedanjim stanjem objektov.

Tematika razstave sega v drugo polovico prejšnjega stoletja, ko se je moral del vasi Pesje pričeti preseljevati zaradi širitve in gradnje nadzemnih premogovniških objektov ter pogrežanja kot posledice odkopavanja premoga. Tako so se morali po letu 1973 z območja Pesja preseliti vaščani iz okoli 40 domačij. Kot so bili nekdanji preseljenci veseli srečanja preseljencev iz Gaberk, Družmirja, Pesja, Prelog in dela Šoštanja, ki ga je pred leti s pomočjo Premogovnika Velenje organizirala Kulturnica Gaberke, tako so bili tudi sedaj nekdanji preseljenci iz Pesja veseli, da je Muzej Velenje v njihov Podhod postavil razstavo domačij in posebnosti iz preseljenega dela

Pesja. Med obiskovalci je bilo občutiti vznemirjenje, marsikatero oko se je zarosilo in glas zatresel, ko so zagledali marsikomu prvič videne fotografije nekdanjih domov, gospodarskih objektov, čebelnjakov, kozolcev, njiv, sosedov, sorodnikov, znancev ali živali. Avtor razstave je slikovni material poživil tudi s fotografijam hišnih števil preseljenih domačij, ki so se ohranile. Prostor na razstavi je našla tudi fotografija sekire bogarice, ki jo je izdelal Alojz Šaloven, znan kovač iz Pesja.

Na krajši otvoritveni slovesnosti je nastopil Rudarski oktet, razstavo in dejavnost muzeja pa sta predstavila direktorica Muzeja Velenje Mojca Ževart in avtor razstave Damjan Kljajič.

A. GRUDNIK

Foto A. Grudnik

Gledališče pod Kozolcem

Kulturnica Gaberke je v torek, 26. junija 2019, pod Kozolcem gostila ljubiteljsko gledališko skupino Kulturnega društva Šmiklavž s komedijo »Krivica boli«, v originalu avtorja Toneta Partljiča in priredbi Blaža Hriberška.

Izkušeni igralci iz KD Šmiklavž so v Gaberkah že stari znanci, saj znajo s svojimi nastopi vedno nasmejati publiko. V tokratni komediji se glavnemu igralcu, upokojenemu profesorju slovenščine, na vseh področjih godi krivica. Za vse so krivi drugi. Vse življenje piše knjigo o krivicah, ki se mu godijo, a je nobena založba noče objaviti. Zaradi nenehnega jadikovanja ga zapusti žena, ki ji tudi potem, ko ima ta že novega partnerja, ne da miru. Zgodba se zaplete, ko mu želi bivša žena priskrbeti novo ženo, čistilko Marijo ...

A. GRUDNIK

Krivica boli, KD Šmiklavž

Foto A. Grudnik

Posebno lepa nedelja pri sv. Jakobu v Topolšici

Za vse, ki morda ne veste, kaj pomeni lepa nedelja, najprej kratko pojasnilo. Lepa nedelja je slovesnost, ko v župniji ali njeni podružnici slovesno praznujemo god svetnika, zavetnika te cerkve. Tovrstna praznovanja enkrat letno potekajo po vseh cerkvah naše lepe domovine. Ponekod jih imenujejo tudi prošenje, žegnanje ..., v naših krajih pa lepa nedelja. In vedno je res lepa, saj se na ta dan kristjani še posebej potrudimo, da je res praznično. V cerkvah je slovesna maša, procesija s prošnjami za vse potrebe, pritrkovanje zvonov, lepo petje ... Marsikje po Sloveniji se dopoldansko praznovanje podaljša kar čez cel dan in konča s pravo ljudsko veselico.

Tudi v naši združeni župniji smo letos že nekajkrat praznovali. Lepa nedelja v podružnični cerkvi sv. Jakoba v Topolšici 21. julija pa je bila letos še posebej slovesna. Pred skoraj 20 leti je bila ta, več kot 500 let stara cerkva, ki stoji na hribočku nad Kotnikovo domačijo, temeljito obnovljena od zunaj. Lani in letos je končno prišla na vrsto tudi njena notranjost. Največje zasluge za to ima prav gotovo naš domači župnik g. Jože Pribožič, ki je v treh desetletjih službovanja v naši združeni župniji Šoštanj, Bele Vode in Zavodnje s svojo vnemo, strokovnim znanjem in velikim čutom za ohranitev naše sakralne dediščine prenovil že skoraj vseh 12 cerkva. K obnovitvenim delom je znal pritegniti številne župljane,

ki so poleg njega predano opravili nešteto prostovoljnih ur, poskrbeli za hrano in pijačo delavcev ter finančno podprli obnove.

Podobno je bilo tudi v Topolšici. Dotrajanih tal, od vlage prizadetih ometov, obledelih in razpokanih zidnih fresk in 14 postaj križevega pota ... so se pod vodstvom in budnim očesom g. župnika lotili domači farani, okoliški pleskarski, zidarSKI, mizarSKI in še kakšni mojstri. Ob njih in na koncu pa še domačin Tomaž Langus s svojim slikarskim čopičem.

Pri delu so nepričakovano naleteli na izjemno dragoceno: dve izredno stari in relativno dobro ohranjeni freski, ki po presoji strokovnjakov Zavoda za varstvo kulturne dediščine izvirata iz Štajerske vojvodske delavnice iz začetka 15. stoletja. Prva freska na severni stranski steni predstavlja sv. tri kralje, druga, na nasprotni steni, pa motiv Živega Kristusovega križa. Ta je še posebno dragocena in edinstvena, saj na slovenskem prostoru tudi strokovnjaki z Zavoda še niso našli njej podobne. Iz vseh štirih stranic Kristusovega križa se vijajo roke. Zgornja odpira nebeška vrata, desna blagoslavlja Cerkev s 4 evangelisti, spodnja zapira vrata predpekla. Desni del freske je žal uničen, verjetno pa roka kaže na starodavno svetišče – tempelj.

Obe freski sta sedaj izjemno lepo vključeni v prenovljeno notranjost cerkve in pričata o tem, da korenine naše vere segajo že stoletja nazaj. Cerkvico zaljšajo tudi nov ambon in oltarna miza, v katero je vgrajenih nekaj ploščic starega poda, nova sodobna spovednica, omara v zakristiji in stopnice. S stropa in sten spet v živih barvah žarijo poslikave svetnikov, svetopisemskih prizorov in križev pot.

Prav zaradi tega bila naša Jakobova lepa nedelja v Topolšici tako posebna. Še sončno vreme je poskrbelo za praznično vzdušje. Iz zvonika se je razlegalo pritrkovanje domačih fantov, verniki so se zgrinjali k cerkvi z vseh koncev. Slovesno procesijo okrog cerkve in nato

Foto Miran Bešković

JANA HOZJAN

Notranjost cerkve Foto Miran Bešković

Freska Živega Kristusovega križa Foto Miran Bešković

mašo so polepšali ubrani glasovi župnijskega pevskega zbora. Verniki smo se ob blagoslovu obnovitvenih del hvaležno ozirali v prenovljeno notranjost, z oltarjev, sten in stropa pa so nas nemo opazovali številni kipi in podobe svetnikov, ki krasijo ta sveti prostor in las opominjajo, naj se trudimo zgledovati po njih.

Po končani sveti maši smo se pri cerkvi v prijetni senci gozda še dolgo družili ob sveže pečenem kruhu, okusnem pecivu in kozarčku osvežilne pijače. Dan pred lepo nedeljo so namreč topolške gospodinje pekle, da je dišalo po vsej vasi.

Veselo praznovanje se je pod gostoljubno streho Hriberškovega kozolca nadaljevalo še v pozno nedeljsko popoldne. Še posebej smo bili hvaležni Bogu za ta dan ob spoznanju, da so nas neštete ure ob izvajanju obnovitvenih del, vse priprave na praznik in samo slavlje tesneje povezale med seboj. Čutili smo, da je med nas in na naš kraj močnejše zavel božji duh. Naj ostane naša cerkva sv. Jakoba kraj zbiranja, povezovanja in krepitev v veri tudi za naše zanamce.

V spomin

Šoštanjčani smo bili ponosni na Oberovo Micko

Poslovala se je najstarejša občanka občine Šoštanj, mama Marija Strahovnik

V torek, 6. avgusta, so se na pokopališču v Podkraju Lokovičani in mnogi občani občine Šoštanj poslovili od svoje najstarejše občanke Marije Strahovnik iz Lokovice 101, ki je svojo drugo polovico življenja preživela pri hčerki Mojci in z družino Korenakovih.

Njeno močno srce se je dolgo upiralo starosti, iz postelje ni stopila vsaj 5 let, je pa še dolgo po zaokroženi 100-letnici pred štirimi leti ostajala dokaj živahna. Le skrb do sočloveka in ljubeča nega mame, ki so jo izkazovali predvsem domači, hči Mojca, zet Franc in v manjši meri še nekateri drugi najbližji, jo je zadnja leta držala pri življenju.

Od njene 99-letnice, ko jo je vsakič za rojstni dan obiskal tudi župan občine Šoštanj Darko Menih, je minilo skoraj 5 let. Spomnimo, da ji je za 100-letnico voščil s šopkom cvetja in simboličnim darilom. »Mama, le zdravja vam želimo in bistrih misli,« je dejal župan, ko je Oberovi Micki, nekoč doma iz Raven pri Šoštanju, v naročje položil šopek tudi v imenu občanov. Kako hitro teče čas, pa smo se spet zavedeli vsako naslednje leto, ko so nam Korenakovi poslali prijazno vabilo: »Z željo, da bi spoštovanemu 101 letu naše mame Marije, pa tako vse do 103. leta, dodala še kakšno leto, ji ob njenem visokem življenjskem jubileju želimo pripraviti slovesnost v krogu družine in prijateljev, torej tudi z vašo prisotnostjo.« Spomnimo se, da so tako ob vsaki obletnici (ko je imela mama Marija veliko opravkov zaradi obiskov in skrbi s frizuro!), zbrali pri Korenakovih, da bi počastili Marijina zlahtna leta tako šoštanjki župan Menih s soprogo, dekan Jože Pribožič, predstavnik Krajevne skupnosti Lokovica in vsi domači, brez katerih, tako je dejala Micka, »ne grem nikamor več! Skoraj 104-letna Marija Strahovnik, rojena v družini Andrejca v Ravnah pri Šoštanju, po domače »Oberova Micka«, je bila rojena 11. septembra 1915 kot tretji od 13 otrok.

Po skromnem življenju s preživljanjem v »taverhu« je zrasla v lepo in utrjeno mladenko, našla moža Ivana Strahovnika, »ledrarjaka«, ki je imel »šiht« v Tovarni usnja v Šoštanju, in bila sta srečna. Usoda ji je dala očeta njunih štirih otrok (dva sinova, Milana in Martina, ter hčerki, Tilko in Mojco), a je »fabrika« zaradi zelo težkega in škodljivega dela pri strojnju kož vzela njenega moža in očeta otrokom že v 64. letu starosti. Od tedaj pa se je še enkrat vse spremenilo, v toplem domu pri Korenakovih je

JOŽE MIKLAVC

Foto Jože Miklavc

Simbolični venec najbližjih članov družine v zadnje slovo v Podkraju

Foto Jože Miklavc

našla vse, kar je potrebovala. Ko jo je pred nekaj leti poškodba noge položila v posteljo, se ni več pobrala iz nje, ostala je povsem odvisna od domače pomoči in drugih občasnih skrbnikov, a se je še lep čas v živo spominjala vsega bistvenega. Srčnost njene ožje družine jo je držala pri življenju vse do 2. avgusta, ko je za vedno zatisnila oči.

Zaspala je tiho in mirno, stara dober mesec manj kot 104 leta in za seboj zapustila dve hčeri in dva sinova z več potomci. 11. septembra, ko bi bil spet njen rojstni dan, bo v njeni izbici gorela svečka spomina na plemenito mamo, babico, prababico in praprababico, ki je na tem svetu opravila plemenito poslanstvo.

V galeriji

Klarin Triptih

Razstava z naslovom »Triptih« je razstava ilustracij mlade Klare Jan iz Škal, diplomirane oblikovalke vizualnih komunikacij. Projekt vsebuje tri sklope avtoričine likovne produkcije, nastale v letih 2017, 2018 in 2019. Tri serije ilustracij, slogovno in tehnično različnih, a vendar enakovrednih in zaključenih umetniških del, tvorijo zanimivo razstavo, ki jo dopolnjujejo tri slikanice. Na odprtju je zbrane nagovoril župan Občine Šoštanj Darko Menih, ki je mladi umetnici čestital in zaželel vse dobro na ustvarjalni poti, ki jo začelja. Program je dopolnila skupina VOX CORDE, odlični mladi glasbeniki iz lokalnega okolja. Likovni kritik Matija Plevnik je ob tem med drugim zapisal:

(...) V prvem prostoru je predstavljen dodiplomski projekt »ARTHabet«, drugi prostor zaseda diplomsko delo »Zgodbe z Loma«, v tretjem prostoru pa je na ogled postavljen podiplomski projekt »Tri čarovnije na noč«. Pendant ilustracijam na stenah predstavljajo knjižice, v katerih so razstavljene ilustracije skupaj z besedilom. Tako lahko obiskovalec jasno poveže tiskano besedilo s posamezno ilustracijo, ki predstavlja ujeto bistvo, pojasnilo oziroma ponazoritev napisanega.

Serijo »ARTHabet«, ki bi jo lahko poslovenili kot umetnostno abecedo, tvori 26 ilustracij. Vsaka od ilustracij nazorno predstavlja likovno delo, ki je tipičen predstavnik določenega umetniškega gibanja. Znotraj likovnega polja je avtorica naredila drobno intervencijo, diskretno, z občutkom je skrila prvo črko predstavljenega gibanja. Drobne intervencije so sugestivno premišljene in se vsebinsko navezujejo na jedro (likovno delo). Rezultat je dialog umetnine in inicialke, ki na igriv način, skupaj z geselskim člankom, uporabnika informira o likovni umetnosti.

»Zgodbe z Loma« je ilustrirana knjiga, ustvarjalniko diplomsko delo, nastalo po predlogi dogodkov, ki so se zgodili v otroštvu Klarine babice Angele Jan. Cikel tvori 5 vsebinsko zaključenih zgodb, na katere se navezuje 27 ilustracij. Tako zgodbe kot tudi ilustracije so snovno in vsebinsko povezane, saj ustrezajo kontinuiteti menjavanja letnih časov. Posamezne ilustracije zaznamuje izredna barvna zgoščenost. Premišljena aplikacija barv, v povezavi s tehniko (uporaba barvnih flomastrov), soustvarja ritem upodobljenega. Slednje dobesedno kipi od ornamentalnih detajlov, ki pa se podrejajo kompozicijski jasnosti in likovnim elementom, ki so bistveni, narativni element likovnega polja. Likovni prostor je shematiziran, linearen, z redkimi odstopanji, ki nakazujejo prostor. Preproste, stilizirane figure in linearen prostor imajo svoj izvor v slovenskih panjskih končnicah, kar poudarja tudi avtorica sama, ki se tako navezuje na etnološko likovno izročilo.

Zadnji prostor zaseda serija 11 ilustracij, ki spremljajo pravljico Cvetke Sokolov »Tri čarovnije na noč«. Te ilustracije predstavljajo sintezo celotne dosedanje avtoričine ustvarjalne poti. Likovni prostor je še vedno večinoma linearen, opazen je izreden

občutek za detajle, figure pa s svojo enostavno preprostostjo vnašajo svojevrstno vzdušje, ki sledi narativnosti napisanega. Dela kot celota so osredotočena na bistveno, tehniki akvarela in perorisbe pa ponazorjenemu dajeta pridih sanjivosti in topline. Hvalevredno je tudi dejstvo, da se Janova

MILOJKA B. KOMPREJ

poslužuje tradicionalnih tehnik v svoji ilustratorski produkciji.

Razstava je prijetno popestrila poletno dogajanje v galeriji in je bila odprta do 5. avgusta.

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

Zgodbe z Loma

MILOJKA B. KOMPREJ

Ob zaključku razstave TRIPTIH Klare Jan so v Mestni galeriji Šoštanj pripravili predstavitev ene izmed treh ilustriranih knjig, ki je nastala kot njeno diplomsko delo. »Zgodbe z Loma« so čutne in domače zgodbe, ki jih je Klari pripovedovala njena babica Angela.

Janova je ob njih začutila ustvarjalni navdih, ki ga je realizirala ob svoji diplomski na šoli za oblikovanje. Zgodbe so ilustrirane s flomastri, barve nosijo svoje sporočilo, način risanja pa je blizu ljudski umetnosti oziroma podobam s panjskih končnic. S tem dobi knjiga dvojni sporočilni namen in je hkrati etnološko obarvana.

Na galerijskem večeru, ki je bil v sredo, 7. avgusta, je pogovor s Klaro in Angelo Jan vodila učiteljica iz Škal Eva Kumer. Odlično je predstavila tako avtorici kot zgodbe, številni obiskovalci pa so si lahko še enkrat ogledali razstavljene ilustracije. Klara Jan je razkrila tudi svoje načrte: na podiplomskem študiju se bo lotila risanke in mogoče ji bodo za podlago spet služile zgodbe iz otroštva njene babice Angele.

Dogodek je odlično zaokrožila flavtistka Barbara Spital.

Foto Nace Serdinšek

Foto Nace Serdinšek

Oder

Vrhunski avstralski cirkuški ansambel Circa obiskal Slovenijo s predstavo »Humans«

Cankarjev dom v Ljubljani svojim gledalcem meseca decembra zmeraj ponuja nekaj praznično ekskluzivnega. Po predpredlanski kitajski operi in predlanskem vietnamskem cirkusu smo lahko lani tik pred novim letom občudovali nastop avstralskega ansambla sodobnega cirkusa CIRCA, ki deluje v mestu Brisbane že od leta 2004.

Po številnih uspešnih showih, s katerimi so navdušili publiko po vsem svetu in se postopoma uveljavili kot eden izmed najboljših sodobnih cirkuških ansamblov, so maja 2017 na Festivalu v Sydneyju

premierno uprizorili 70-minutno predstavo »Humans« (v Sloveniji smo jo gledali s podnaslovom »Ta čudovita bitja«). Zasnova jo je (in skupaj s plesalci razvil) umetniški vodja ansambla, režiser Yaron Lifschitz. Show, v katerem deset nastopajočih vsekakor preizkuša zmožnosti človeškega telesa do skrajnih meja, je zasnovan povsem čisto: brez vsakršnih koli nepotrebnih kulis ali rekvizitov, brez bleščečih kostumov ... Bosi na golem odru, oblečeni v unisex prilagajajoče se kratke hlače (ženske tudi v športne tope) toplih zemeljskih barv in nekateri še v enostavne črne majice iz prosojnega mrežastega materiala (kostume je zasnovala Libby McDonnell), kar vabijo, da se vsa naša pozornost usmeri zgolj v gib.

Nastopajoči (štiri ženske in šest moških) mojstrsko obvladajo svoja telesa, večji so tako akrobatskih in cirkuških veščin kot sodobnega plesa in očitno tudi klasičnega baleta. Neverjetne in na trenutke zares nevarne kreacije prikažejo s takšno lahkoto in eleganco, da presenečeno pomisliš, da na njih gravitacija najbrž nima nobenega vpliva. Gre skratka za dihfemajajočo fizično poezijo.

K zasanjani atmosferi predstave pripomore tudi »igra luči« v zasnovi tehničnega direktorja ansambla Jasona Organa in vrhunski izbor glasbe. Posamezne točke namreč spremljajo takšni evergreeni, kot so »Please, please, please« Jamesa Browna ali »The

Impossible Dream« Andyja Williama, hkrati pa čudovita, etnično obarvana »glasba sveta«, od dveh skladb v Srbiji rojenega madžarskega violinista in citrarja Lajkó Felixa (»Etno Camp«, »El Cavillo«), preko skladb s številnimi Grammyji nagrajenega brazilskega kitarista Caetana Velosa (»Triste Bahia«) ali tunizijskega lutnarja Anouarja Brahema (»Été andalous«), vse do klasične »Ave Marie« v odlični izvedbi Astroja Piazzolle, Thierryja Escaicha in Christiana-Pierra La Marca.

V samem začetku predstave na oder pride navadno oblečena ženska, ki deluje kot »ena izmed nas« – vse dokler se ne začne na domiseln akrobatski način slačiti v kostum. Sledijo ji drugi – pridejo, slečejo zgornje sloje oblačil in jih vržejo po tleh. Sedaj so vsi v kostumih. Sledi kratka tema. Nakar se prikaže prazen oder in show se lahko prične ... Ples, premeti, skoki, salta, piramide, hoja po rokah ... trije, nakar celo štirje nastopajoči stojijo eden na drugem, a to ni vse, na zgornje moške se postopoma povzpne še nekaj žensk (kakšno težo sploh nosi spodnji moški?!) ... nato pa se spet moški postavijo v vrsto in dvignejo roke nad glave, ženska se enemu povzpne na rame in se iz mostu nazaj zviže v »obroč«, nakar se v dvometrski višini kotali svojim kolegom po rokah ... A v predstavi ne gre zgolj za posamezne akrobatske točke. Energična koreografija je polna medsebojnega »boja«, draženja in izzivanja, a tudi nežnosti in radovednega spoznavanja sočloveka. Njegovih in svojih meja. Mimogrede – kdo bi si mislil – tudi telesa tako nadčloveško nadarjenih, vrhunsko izurjenih akrobatov imajo svoje limite, kar nam pokažejo v humorni točki, ko si poskušajo polizati lastne komolce, kar se izkaže za povsem nemogoče – in nas iskreno nasmeje; obenem pa se zavemo, da so tudi oni le ljudje. Kot mi. In ravno v tem je poanta predstave – raziskati, kaj pomeni biti človek. In da je v sodelovanju ogromna moč.

Odlična koreografija in zares spektakularna izvedba! Če predstave »Humans« niste mogli videti v živo, si lahko odlomke ogledate na njihovi spletni strani. In še to. Trenerji ansambla Circa nudijo tečaje za otroke in mladostnike, saj verjamejo, da učenje cirkuških veščin, četudi otroci kasneje ne postanejo profesionalni akrobati, izboljša njihovo ravnotežje, koordinacijo in reflekse ter ojača njihovo fizično moč. Mogoče še bolj pomembno se jim zdi to, da se otroci naučijo potrpežljivosti, vztrajnosti in tega, da se v življenju ne smeš bati zanašati na druge in da tudi sam drugim nudiš oporo. To ugotovi njihov karakter in jim vljuje zdravo samozavest. Simpatično, kajne?

CIRCA, Brisbane (Avstralija); umetniški vodja in zasnova projekta: Yaron Lifschitz; tehnični direktor in oblikovalec luči: Jason Organ; kostumografija: Libby McDonnell; nastopajo: Nathan Gregory Boyle, Keaton Hentoff-Killian, Bridie Gayner Hooper, Cecilia Gabriela Martin, Daniel William O'Brien, Kimberley Jane Rossi, David Mupanda, Piri Lee Goodman, Caroline Baillon, Thei Andre Legros.

Predstava 28. 12. 2018 v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani

ALICE ČOP

Škrt škrt kra čof!, čudovita pravljica, ki zabava male in velike gledalce

Belgijska pisateljica in ilustratorica angleških in švedskih korenin Kitty Crowther velja za eno najprodnarnejših sodobnih avtoric otroške literature. Za otroke in mladostnike je napisala ter ilustrirala že okoli 40 knjig, ki so bile prevedene v več kot dvajset jezikov, in za svoje delo leta 2010 prejela prestižno nagrado Astrid Lindgren.

Foto Jaka Varmuž

Foto Jaka Varmuž

V slovenščini se je prvič predstavila leta 2012 z zgodbico o malem žabčku po imenu Jerko, ki ga je vsak večer, ko se nad ribnik spusti noč, v postelji neznansko strah in ga nikakor ni mogoče prepričati, da pod njegovo posteljo nikogar ni. Umiri se šele, ko neke noči skupaj z očkom odkrijeta, od kod prihajajo vsi ti nenavadni zvoki. Naslov knjige je »Škrt škrt kra čof!« in takšen je tudi naslov predstave, ki so jo po knjigi uprizorili v Lutkovnem gledališču Ljubljana in jo premierno predstavili 23. septembra 2017.

Mlada žabja družinica pred našimi očmi preživlja dan kot vse navadne družine poleti – mali žabček Jerko izvaja norčije v ribniku in medtem ko ati mirno počiva, mamica kuha, pere in ker bo kmalu večer, se trudi malega razposajenca spraviti v kopalnico in potem v posteljo. A Jerko se ne da in nagaja. V posteljo se mu nič ne mudi, saj se ponoči boji. Pod njegovo posteljo se namreč slišijo čudni zvoki: škrt škrt kra čof! Le kaj je to? Strašila? Jerko naredi vse, da bi oddaljil čas spanja – najprej zavlačuje na stranišču, potem

vztraja, da mu mora mamica zapeti pesmico, kasneje spet želi, da ga ati uspava ... Starša nad njegovim obnašanjem nista najbolj navdušena (rada bi imela miren večer v dvoje). Ati ga zato prepričuje, da se nima česa bati. A na koncu se le uleže v Jerkovo posteljo, skupaj s sinčkom zaspi (vsem staršem znana situacija) in tudi njega ponoči zbudijo skrivnostni, grozljivi zvoki ...

Otroci se lahko povsem poistovetijo z glavnim junakom in njegovimi nočnimi strahovi, saj jih v določeni starosti doživljamo prav vsi. Eni se bojimo teme, drugi pošasti, grdih sanj, samote, čudnih zvokov, žuželk ... Predšolski otroci, ki še ne ločijo med domišljijo in realnostjo, pa so še posebej občutljivi. Pogosto se nečesa bojijo le zato, ker tega pač ne poznajo. Pomembno je, da strahove svojih otrok ne podcenimo in pravilno odreagiramo, pravijo psihologi; da otroku nudimo tolažbo in občutek varnosti, predvsem pa dober (lasten) primer pravilne, mirne reakcije na strah. Torej pravo nasprotje tega, kar naredi ata žabec – ki se naleze strahu in skupaj s sinčkom ponoči prestrašeno preiskujeta okolico ...

»Škrt škrt kra čof!« je nežna, hkrati pa izredno zabavna, neverjetno igriva pravljica, ki navduši otroške gledalce, nas odrasle pa ponovno popelje v otroštvo.

Režiserka predstave Ivana Djilas, ki je srbskega rodu, rada ustvarja za otroke in je z Lutkovnim gledališčem Ljubljana sodelovala že večkrat. Med drugim je režirala predstavo »Medved in mali« po istoimenski slikanici Katje Gehrmann, ki je prejela glavno nagrado na Lutkovnem bienalu 2017 in nagrado otroške publike na festivalu Zlata paličica 2017. Po uspešnici »Škrt škrt kra čof!« je imela letos aprila v LGL premiero že druga njena priredba knjige Kitty Crowther, tokrat »Jure in Jaka«. Njene predstave odlikuje izrazita likovna podoba, prijazen humor na meji groteske in v živo izvajana glasba. Velikokrat za njene predstave napiše glasbo njen soprog, klarinetist in skladatelj Boštjan Gombač, a tokrat jo je pripravil Blaž Celarec, tolkalist v številnih slovenskih glasbenih zasedbah. Med predstavo na domiselne instrumente in z vokalom na mikrofoni izvaja neverjetne zvočne efekte, ki odlično soustvarjajo atmosfero.

Barbara Stupica je uveljavljena kostumografka in scenografka, ki redno sodeluje z Lutkovnim gledališčem Ljubljana in je za svoje delo prejela številne nagrade, tudi dve nagradi Prešernovega sklada za najboljšo kostumografijo in Peganovo listino 2017 za ustvarjalni opus. Rada reciklira stare materiale, saj pravi, da imajo več duše kot novi. »Zelo rada delam iz smeti. V predstavi »Alica v čudežni deželi« sem ptiče izdelala iz starih loncev, vilic in druge odpadne kuhinjske kovine; hišica v predstavi »Jutri je bila zabava« je zgrajena iz naplavljenega lesa, ki ga nabiram, kamor koli grem. Najdeni materiali namreč s seboj nosijo neko svojo zgodbo, s tem pa tudi prav posebno sočnost in seveda izziv, poleg tega jih je užitek sestavljati v neko novo formo. Sveža deska ali novo blago v sebi ne nosita ničesar posebnega, z njima se moraš

Foto Jaka Varmuž

Foto Jaka Varmuž

Foto Jaka Varmuž

mučiti, da jima vdahneš tisto dušo, ki jo najdeni material že ima in s katero oplemenitiš tudi predstavo.

Star gledališki kostum iz fundusa, recimo kakšen star frak, je čisto nekaj drugega kot nova obleka,« je zaupala novinarju Gregorju Butali v razgovoru za Dnevnik 23. februarja 2016. Njena likovna podoba predstave »Škrt škrt kra čof« je zares čudovita in vsekakor ima dušo. V ospredju se nahaja ribnik – kar iz stare plehaste banje, polne vode; ob njej pa je postopoma zraslo prebivališče žabje družine – lahko si živo predstavljamo, kako je ata žabec iz opučenih vrtov in drugih koncev privlekel tistih nekaj tramov, potolčen bel kovinski stol in mizico, par emajliranih loncev in lončkov pretežno plavih odtenkov, da bo mama žaba zadovoljna. Vse skupaj je prekrito z mahom, praprotoj, gobicami ... Prav občutimo vso to vlago (voda konec koncev ob čofotanju majhnega žabca šprica vse do prve vrste!). Obenem pa nas prevzame toplina doma žabje družine; njihovo prebivališče je tudi polno domislic, v bistvu ne veš, kam bi gledal prej, imajo celo stranišče (s pravim toaletnim papirjem) in kopalnico (ko potegnejo za vrstico, se iz zgoraj obešene kanglice ulije voda). Krasne so vse tri lutke, ki so ne samo izrazite in tehnološko dobro rešene, a očitno tudi premazane z voodpornimi barvami, saj jih ves čas namakajo. Barbara Stupica si je zamislila tudi kostume, ki so (kar se barv in vzorcev blaga tiče) v funky vodenem stilu – igralci se prijetno zlivajo z okolico oziroma soustvarjajo ambient; na glavah nosijo klobuke, da njihov obraz ne pritegne preveč pozornosti. Konec koncev velja pohvaliti tudi igralce, saj tako spretno vodijo lutke in oblikujejo njihove glasove, da se za 40 minut popolnoma potopimo v zgodbo. Simpatično je, da besedila ni preveč in lutke včasih komunicirajo le z zvoki (rega kvak, la la la in podobno).

Vsekakor vam priporočam, da si z otroki naredite izlet v Ljubljano in si ogledate to predstavo!

Lutkovno gledališče Ljubljana; avtorica: Kitty Crowther, režija: Ivana Djilas, prevod: Mojca Medvedšek, dramaturgija: Metka Damjan, likovna podoba, scenografija in kostumografija: Barbara Stupica, asistent režije: Brane Vižintin, glasba: Blaž Celarec, oblikovalec luči: Kristjan Vidner, zasedba: Brane Vižintin, Aja Kobe, Klara Kastelec k. g., Blaž Celarec k. g.

Predstava 20. 10. 2018 v KD Velenje

OPRAVIČILO

V junijski številki Lista (Kulture) smo napačno objavili kraj in datum baleta *Labodje jezero* v izvedbi SNG Opere in baleta Ljubljana.

Ustrezno je:
Predstava 22. maja 2019 v SNG Operi in baletu Ljubljana.

Za napako se iskreno opravičujemo.

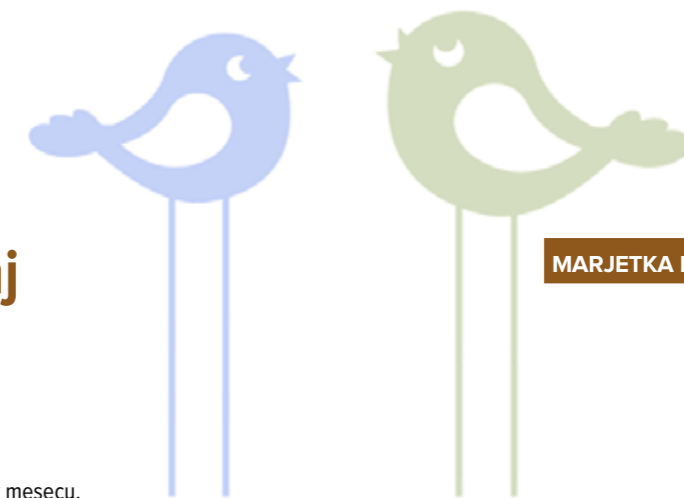
Knjižnica

Mestna knjižnica Šoštanj – september 2019

KNJIŽNI SEJEM

PONEDELJEK, 2. 9. 2019, 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu. Simbolična cena knjige je 1 €.

RAZSTAVA

PETRA OROZEL: LEPOTE ISLANDIJE

SEPTEMBER 2019

V mesecu septembru bo v Mestni knjižnici Šoštanj na ogled razstava Petre Orozel, študentke krajinske arhitekture. S fotografijo bo predstavila Lepote Islandije. Posnetki so nastali na študentski izmenjavi ERAZMUS.

Petra pravi, da je Islandija dežela neopisljivo lepih naravnih lepot, država ognja in ledu. Otok, ki napolni dušo in poskrbi, da ostaneš brez besed. Na vsakem koraku je moč zaslediti slapove, neskončne ceste in čudovite gore, ledenike, gejzirje, črne obale, kraterje, razmike tektonskih plošč in še mnogo drugih čudovitih naravnih čudes.

Z VESELJEM V VRTEC IN V ŠOLO SEPTEMBER 2019

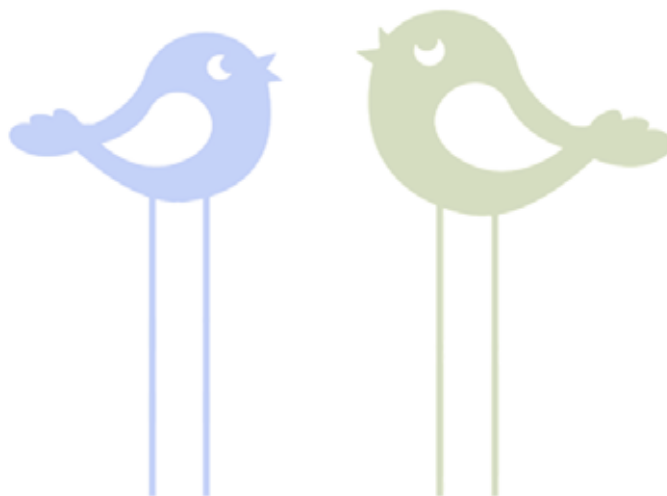
Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o prvem obisku vrta in o začetku šole. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

POLETNA RAZIGRANOST

(otroški oddelek Mestne knjižnice Šoštanj)

Otroci iz Vrta Šoštanj so slikali in risali na temo poletja. Ob koncu počitnic obujajo spomine na sproščene počitnice in mnogo zabavnih poletnih prilog.

POTOPIŠNO PREDAVANJE**TOREK, 17. 9. 2019, OB 18.30****MOHAMED LAISSANI: SKRIVNOSTNA ALŽIRIJA**

Z vami bo svojo izkušnjo delil Mohamed Laissani iz Ljutomerja; od prihoda v Slovenijo, študija, ustvarjanja družine, poklicne poti in vsega, kar je že doživel tukaj. Predstavil vam bo domovino Alžirijo, ki jo je zapustil pri svojem 20. letu.

Na koncu vam bo ponudil tipične jedi iz svoje dežele.

Alžirija je dežela sonca, pomaranč, fig, peska, dežela Berberov, prvinskih prebivalcev puščave Sahare z zanimivo zgodovino. Dežela, ki jo redko najdete v turističnih prospektih.

**REVIJA ZA KULTURNA
IN DRUGA VPRAŠANJA
OBČINE ŠOŠTANJ IN ŠIRŠE****Izdaja**Zavod za kulturo Šoštanj,
Trg svobode 12, 3325 Šoštanj,
zanj Kajetan Čop, direktor.
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.**Odgovorni urednik**

Jože Volk

Vodenje redakcije

mag. Milojka B. Komprij

Jezikovni pregled

Jože Volk

Oblikovanje, prelom strani

Media Center, Marko Gorjup s. p.

Tisk

Grafika Gracer d. o. o.

Naklada

600 izvodov

Kritične pripombe na vsebino ali obliko**Lista bodo dosegle svoj namen
le, če jih boste posredovali s kratkim
sporočilom na e-naslov
list.revija@gmail.com.**Vse sodelavce prosimo, da prispevke
za **LIST št. 9/2019** pošljete najkasneje
do 13. septembra 2019 na elektronski
naslov **list.revija@gmail.com**.Reprodukcija slike Urške Delopst,
ki bo septembra gostja v Mestni galeriji Šoštanj.